

Initiativer til øget anerkendelse af **realkompetencer**

REALKOMPETENCER
- det du kan

**Initiativer til øget
anerkendelse af
realkompetencer**

Indholdsfortegnelse

5	Forord
7	Hvad er realkompetencer?
8	Realkompetencer – et bredt politisk projekt
10	Hvad betyder de nye regler?
11	Principper for vurdering og kvalitetssikring
13	Fra lov til virkelighed
14	Partnerskab med arbejdsmarkedets parter
15	Kampagne om realkompetencer
16	Min kompetencemappe.dk
17	Kompetencer fra folkeoplysning og foreningsliv mv.
18	Viden og information om realkompetencer

Forord

“Hvis vi gerne vil have flere til at tage en uddannelse, er det vigtigt, at man ikke skal starte forfra. Man skal have rabat for det, man kan i forvejen. Så lad os bringe det ud i yderste geled – i skolerne og på arbejdspladserne”

***Bertel Haarder**
Undervisningsminister*

Globaliseringen og den teknologiske udvikling indebærer en række udfordringer, der stiller krav om et kompetenceløft af den danske arbejdsstyrke. En central udfordring er blandt andet at styrke efterspørgslen efter voksen- og efteruddannelse og at fremme borgernes livslange læring. Dette kan blandt andet ske gennem øget anvendelse af realkompetencevurderinger, for at sikre at den enkeltes kompetencer synliggøres og anerkendes.

Denne publikation giver en generel information om de danske initiativer for at fremme anerkendelsen af realkompetencer. I publikationen defineres det, hvad realkompetencer er, og der rede-

gøres for policy-processen i forbindelse med de nye regler om anerkendelse af realkompetencer.

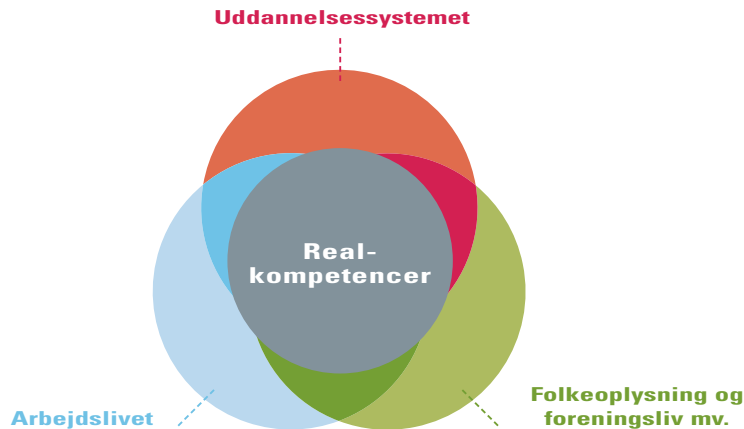
Publikationen beskriver processen fra lovgivning til implementering af anerkendelse af realkompetencer. Og den gennemgår detaljeret de initiativer, som Undervisningsministeriet har gennemført for at øge kendskabet til og fremme brugen af anerkendelse af realkompetencer på voksen- og efteruddannelsesområdet.

Villy Hovard Pedersen
Uddannelsesdirektør
December 2008

Hvad er realkompetencer?

Realkompetencer er en persons samlede viden, færdigheder og kompetencer, uanset hvor og hvordan de er erhvervet. Når den enkeltes realkompetencer skal synliggøres og anerkendes som led i en kompetenceudvikling, handler det om, hvordan den pågældende bygger videre på det, hun eller han har lært i arbejdslivet, i folkeoplysningen, i foreningslivet og i uddannelsessystemet, og hvordan der kan bygges bro mellem de forskellige læringsarenaer.

Med nye regler for udbygning og anerkendelse af realkompetence har den danske regering sammen med et enigt Folketing givet den enkelte borger

bedre muligheder for at få sine kompetencer anerkendt i forhold til formel voksen- og efteruddannelse.

Realkompetencer – et bredt politisk projekt

Danmark har en lang tradition for at arbejde med **individuel kompetenceafklaring**.

Hidtil har der især været arbejdet med individuel kompetenceafklaring inden for følgende uddannelsesområder:

- Arbejdsmarkedsuddannelserne (1997)
- De grundlæggende voksenuddannelser (2001)
- Erhvervsuddannelserne (2003).

Siden 2004 har der været sat yderligere fokus på anerkendelse af realkompetencer, og fra 1. august 2007 er mulighederne blevet udbygget og flere uddannelsesområder er nu omfattet af lovgivningen. Det drejer sig om følgende:

- AMU – arbejdsmarkedsuddannelserne
- AVU – enkeltfag i almene voksenuddannelser og almen gymnasiale uddannelser (hf og stx)
- GVVU – grunduddannelse for voksne
- EUD – erhvervsuddannelserne
- VVVU – videregående uddannelser og diplomuddannelser.

Den nuværende lovgivning bygger på et grundigt politisk forarbejde. Siden 2004 har der været bred politisk opbakning til at udbrede anerkendelsen af realkompetencer. Forud for den ændrede lovgivning fremlagde Undervisningsministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Kulturministeriet samt Økonomi- og Erhvervsministeriet en redegørelse om Anerkendelse af realkompetencer i uddannelserne til Folketinget, hvor den blev positivt modtaget.

Redegørelsen rummede et helt nyt bud på, hvordan Danmarks borgere får bedre og mere fleksible muligheder for at udvikle sig og lære nyt – i uddannelsessystemet, i arbejdslivet, i folkeoplysningen og via frivillige aktiviteter. Ideen bag redegørelsen var at synliggøre og udvikle borgernes skjulte kompetencer. Budskabet var “Alt det, du kan, skal tælle”.

Den danske version af redegørelsen kan findes på <http://pub.uvm.dk/2004/realkompetencer>
Redegørelsen er oversat til engelsk og kan findes på <http://pub.uvm.dk/2005/priorlearning/>

Som opfølgning på redegørelsen udgav Undervisningsministeriet i 2005 et debatoplæg om anerkendelse af realkompetencer *Det du kan – på sporet af Danmarks skjulte kompetencer*. Formålet med oplægget var at sætte en ny dagsorden for diskussionen af danskernes kompetencer og at sætte et nationalt udviklingsarbejde i gang, som kunne omsætte den politiske vision til virkelighed.

Debatoplægget beskriver, hvorfor anerkendelse af realkompetencer er nødvendig for Danmark, og indkredser de udfordringer og spørgsmål, som øget anerkendelse af realkompetencer stiller Danmark over for i fremtiden.

Hele debatoplægget findes her:
<http://pub.uvm.dk/2005/detdukan>

Alt dette arbejde førte til vedtagelsen af de nye regler om udbygning af anerkendelse af realkompetence på voksen- og efteruddannelsesområdet, som trådte i kraft 1. august 2007.

Undervisningsminister Bertel Haarder benyttede derfor i 2007 det årlige Sorø-møde på Sorø Akademi til at sætte realkompetencer og den nye lovgivning til debat under overskriften: “Skolen for livet – Remtrækket til virkeligheden”.

Her diskuterede deltagerne både udfordringerne og potentialerne i realkompetencer. De mange forskellige vinkler på temaet er udkommet i en samlet publikation.

Publikationen kan downloades på:
<http://pub.uvm.dk/2007/soroe07>

Hvad betyder de nye regler?

De nye regler betyder, at voksne i dag har adgang til at anmode en uddannelsesinstitution om at **vurdere deres realkompetencer** med henblik på at få anerkendelse i forhold til en voksen- og efteruddannelse.

For den enkelte borger indebærer en realkompetencevurdering, afhængig af uddannelsesområdet, mulighed for:

- Adgang til uddannelse
- Individuel tilrettelæggelse og afkortning af en uddannelse
- Et “kompetencebevis”, hvis dele af en given uddannelse eller et uddannelsesmål er opfyldt
- Et “uddannelsesbevis”, hvis hele uddannelsesmålet i en uddannelse vurderes som opfyldt.

Man kan klage over visse afgørelser om realkompetencevurderinger til et særligt klagenævn, Kvalifikationsnævnet. Information om Kvalifikationsnævnet og klagemulighederne kan findes her:

På dansk:

<http://www.ciriusonline.dk/Default.aspx?ID=3524>

På engelsk:

<http://www.ciriusonline.dk/Default.aspx?ID=9300>

Principper for vurdering og kvalitetssikring

Det danske koncept for **anerkendelse af realkompetencer** bygger på følgende principper:

- Den enkelte borger kan få sin realkompetence vurderet baseret på rammer og regler fastlagt inden for de enkelte uddannelsesområder
- Den enkelte har selv et ansvar for at bidrage til at dokumentere sine realkompetencer
- Der kan opkræves en deltagerbetaling for realkompetencevurderingen, dog ikke for kortuddannede
- En kompetencevurdering foretages altid med udgangspunkt i de enkelte uddannelsers mål og adgangskrav
- Den enkeltes kompetencer anerkendes, uanset hvor og hvordan de er erhvervet, men uden at forringe uddannelsernes kvalitet/niveau
- De anvendte metoder skal kunne sikre en pålidelig vurdering og dermed tillid til resultatet
- Resultatet af vurderingen dokumenteres gennem udstedelse af et bevis.

Fra lov til virkelighed

Undervisningsministeriet har i forbindelse med de nye muligheder iværksat en række forskellige initiativer med det formål at **udbrede kendskabet til og fremme brugen af realkompetencevurderinger (RKV)**.

Disse initiativer består af:

- En partnerskabsaftale med arbejdsmarkedets parter vedrørende anerkendelse af realkompetencer
- En informations- og netværkskampagne om realkompetencer indeholdende en “værktøjskasse” med forskellige redskaber
- Et dokumentationsredskab www.minkompetencemappe.dk til brug for dokumentation ved vurdering af realkompetencer
- En generel håndbog om realkompetencevurdering inden for voksen- og efteruddannelsesområdet
- Etablering af et Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger
- En internetside på vejledningsportalen Uddannelsesguiden.dk med information til borgerne
- En kampagne i Danmarks Radio (DR) samt afholdelse af konferencer, seminarer og møder.

“Realkompetence er kommet for at blive. Og det er et middel til at få nogen til at betragte deres uddannelsesmuligheder på en ny måde.”

**Bente Sorgenfrey,
formand for FTF**

“Med denne partnerskabsaftale er vi med til at dagsordensætte løsninger for mennesker, som ikke er så motiverede for videreuddannelse i dagligdagen. En realkompetencevurdering er med til at synliggøre den enkeltes kvalifikationer og dermed gøre dem mere eftertragtede på arbejdsmarkedet.”

Henrik Bach Mortensen, direktør i Dansk Arbejdsgiverforening

I det følgende beskrives de enkelte initiativer til øget anerkendelse af realkompetencer.

Partnerskab med arbejdsmarkedets parter

Undervisningsministeren indgik i juni 2007 en partnerskabsaftale med arbejdsmarkedets parter, Landsorganisationen i Danmark (LO), Dansk Arbejdsgiverforening (DA), FTF samt Ledernes Hovedorganisation om anerkendelse af realkompetencer.

Formålet med partnerskabsaftalen er at fremme anerkendelsen af den enkelte borgers faktiske kompetencer – realkompetencer – i relation til de

offentlige voksen- og efteruddannelser. Aftalen skal ses som et bidrag til at løfte kompetencerne for alle på arbejdsmarkedet.

Der er enighed om, at Undervisningsministeriet og arbejdsmarkedets parter samarbejder om følgende indsatsområder:

- Udvikling af en kompetencemappe, der har til formål at dokumentere den enkelte borgers viden, færdigheder og kompetencer opnået gennem uddannelse på jobbet og i fritiden.
- Udvikling af praktiske vejledninger til gennemførelse af individuel kompetencevurdering (IKV) i AMU med henblik på at kvalitets sikre uddannelsesinstitutionernes arbejde med realkompetencevurderinger.
- Udbredelse af kendskabet til mulighederne for individuel kompetencevurdering (IKV) blandt borgere generelt, virksomheder, medlemmer af arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer.

Parterne forpligtiger sig også til at informere om de nye muligheder for realkompetencevurdering.

“Det smarte med en RKV er, at man ikke skal begynde forfra, når man vil uddanne sig, men at man tværtimod får kredit for det, man allerede kan. Mange har jo kufferten fuld af erfaringer, som de nu kan få papir på. Og det, tror jeg, motiverer flere til at komme i gang med en uddannelse.”

Ejner Holst, LO-sekretær

Kampagne om realkompetencer

Undervisningsministeriet gennemførte i foråret 2008 – i samarbejde med arbejdsmarkedets parter – en informations- og netværkskampagne om realkompetencer.

Formålet med kampagnen var at oplyse om og udbrede kendskabet til samt fremme brugen af de muligheder, som de nye regler om udbygning af anerkendelse af realkompetencer giver inden for voksen- og efteruddannelse.

Kampagnen har været organiseret i fire spor henvendt til forskellige målgrupper:

- Funktionærer, faglærte og ufaglærte i samarbejde med FTF's og LO's medlemsorganisationer
- Lederne i samarbejde med Ledernes Hovedorganisation
- Uddannelsesansvarlige i virksomhederne i samarbejde med DA's medlemsorganisationer
- Uddannelsesinstitutionerne og AMU-udbydere, herunder vejledere og konsulenter på uddannelsesstederne, samt AMU-kursister.

Kampagneeffekten blandt aftaleparternes medlemsorganisationer har været positiv i form af medieomtale i en række medlems- og nyhedsbreve samt artikler og kan vurderes som en succes.

Fleksible værktøjer til partnere

I forbindelse med realkompetencekampagnen er der udviklet et fleksibelt kampagnemateriale i form af en værktøjskasse med en række forskellige redskaber, som Undervisningsministeriet tilbyder kampagnens partnere, de faglige organisationer, de lokale voksenvejledningsnetværk, uddannelsesinstitutionerne, skolerne og AMU-udbydere. Værktøjskassen kan tilpasses de specifikke behov og ønsker, som aktørerne selv måtte have.

“Lederen skal skubbe på, så medarbejderne får lyst til at få en uddannelse. Job til ufaglærte forsvinder jo. Hvis ikke du selv udvikler dig, så risikerer du, at verden udvikler sig forbi dig.”

Svend Askær, formand for Ledernes Hovedorganisation

Værktøjskassen indeholder et informationspapir med kampagnens budskaber og en generel orientering om kampagnen.

Derudover består den af faktaark i form af:

- Kort og godt om realkompetencer og realkompetencevurdering
- 10 gode grunde til at få vurderet sine realkompetencer
- Casehistorier med eksempler fra det virkelige liv
- En plakat i A1-format, som er velegnet til ophængning på synlige steder
- To foldere henvendt til kortuddannede eller faglærte og folk med en mellemlang uddannelse
- En PowerPoint-præsentation til brug i eksempelvis undervisningssammenhænge.

Som en del af kampagnen fik 25.000 kursister på arbejdsmarkedsuddannelserne udleveret et lykønskingsbrev fra undervisningsminister Bertel Haarder og to kampagnepostkort i forbindelse med, at de også modtog deres kursusbevis. Ministerens brev og postkortene opfordrede kursisterne til at motivere venner og kolleger til at

benytte sig af muligheden for at få en realkompetencevurdering.

Min kompetencemappe.dk

En borger, som ønsker at få foretaget en realkompetencevurdering, skal bidrage med dokumentation for sine kompetencer.

Denne dokumentation kan eksempelvis indeholde:

- Uddannelsesbeviser og kursusbeviser fra delvis gennemført eller fuldført formel uddannelse
- Ansættelseskontrakter fra en arbejdsgiver
- Udtalelser fra en arbejdsgiver
- En liste over faglige og organisatoriske tillidserhverv
- Kursusbeviser fra for eksempel højskoleophold samt udtalelser fra lærere og forstandere
- Udtalelser fra ledere og trænere i foreningslivet.

Min kompetencemappe.dk er et dokumentationsredskab til alle, som ønsker at få overblik over, hvad de har lært, og hvad de kan, især hvis de vil i gang med voksen- og efteruddannelse og ønsker

en individuel kompetencevurdering på en uddannelsesinstitution. Mappen kan også bruges af virksomheder, som ønsker at fremme realkompetencevurderinger og kompetenceudvikling blandt deres ansatte. Den kan også bruges ved jobsøgning og jobinterview. Det er frivilligt, om man vil bruge kompetencemappen. Min kompetencemappe er også tilgængelig i en engelsk version.

Kompetencemappen findes både i en dansk og engelsk version på www.minkompetencemappe.dk

Kompetencer fra folkeoplysning og foreningsliv mv.

Til brug for afklaring, beskrivelse og dokumentation af de kompetencer, som er erhvervet inden for foreningslivet, frivilligt arbejde og folkeoplysningen, er der udviklet tre særlige dokumentationsværktøjer. Disse redskaber er udformet i tre versioner tilpasset den specifikke sektor, og de findes som elementer og gennem links i min kompetencemappe.

Dokumentationsværktøjerne kan findes på hjemmesiderne:

Foreningslivet: www.realkompetence-forening.dk

Frivilligt arbejde: www.realkompetence-frivillig.dk

Folkeoplysning: www.realkompetence-folkeoplysning.dk

Disse redskaber er udformet som en guide indeholdende spørgsmål til selvevaluering, og de tilbyder en systematisk afklaring af specifikke kompetencer samt sociale og personlige kompetencer. De er udviklet for Undervisningsministeriet i samarbejde med de store organisationer i de nævnte sektorer.

Viden og information om realkompetencer

Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger

Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger (NVR) blev etableret i efteråret 2007. Centret er støttet af Undervisningsministeriet med en treårig bevilling. Formålet med NVR er at bidrage til indsamling, udvikling og formidling af viden om anerkendelse af realkompetencer med særligt fokus på metoder til dokumentation og vurdering af realkompetencer.

De centrale opgaver for NVR er:

- Udviklings- og forskningsprojekter
- Afholdelse af konferencer og seminarer
- Afholdelse af kurser
- Konsulentopgaver
- Formidling og dialog om RKV, der understøttes af samarbejde med relevante samarbejdspartnere.

Læs mere om Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger på <http://www.nvr.nu/>

Håndbog om realkompetencevurdering

Undervisningsministeriet udgav i april 2008 *Realkompetencevurdering inden for voksen- og efteruddannelsesområdet – en håndbog*. Håndbogen formidler viden om vurdering og anerkendelse af real-

kompetencer til uddannelsesinstitutioner på voksen- og efteruddannelsesområdet. Målgruppen er praktikere, der specifikt arbejder med realkompetencevurdering. Den generelle håndbog giver overblik over baggrund, begreber, regelsæt, god praksis og nye udfordringer. Ved hjælp af casehistorier gives eksempler på realkompetencevurdering inden for flere uddannelsesområder.

Download håndbogen på

<http://pub.uvm.dk/2008/rkvivoksen/>

I januar 2008 udgav Undervisningsministeriet endvidere en håndbog om individuel kompetencevurdering specifikt rettet imod AMU-området.

Lær for livet – en tv-programrække

Danmarks Radio gennemførte i efteråret 2007 med støtte fra Undervisningsministeriet en informationskampagne om livslang læring – “Lær for livet”. Kampagnens ni tv-programmer havde til formål at øge motivationen for voksen- og efteruddannelse og henvendte sig især til de kortuddannede. To af programmerne handlede om de nye muligheder for realkompetencevurdering.

Generel vejledning til borgerne

På Undervisningsministeriets vejledningsportal Uddannelsesguiden.dk kan borgerne finde information og vejledning og se en oversigt over mulighederne for at få anerkendt deres realkompetencer. Se: <http://www.ug.dk/realkompetence/forside.aspx>.

Danmark har siden 2004 haft øget fokus på anerkendelse af realkompetencer og livslang læring.

Folketinget vedtog 1. august 2007 nye regler om udbygning af anerkendelse af realkompetencer inden for voksen- og efteruddannelsesområdet. Undervisningsministeren har efterfølgende indgået en partnerskabsaftale med arbejdsmarkedets parter vedrørende anerkendelse af realkompetencer med det formål at øge kendskabet til og fremme brugen af anerkendelse af realkompetencer.

Undervisningsministeriet har gennemført en omfattende realkompetencekampagne indeholdende en række initiativer i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Med denne pjece vil Undervisningsministeriet informere primært professionelle og andre med interesse for anerkendelse af realkompetencer om disse initiativer.

